

SZEMTANÚK

Traumaábrázolások a Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár gyűjteményéből

Helyszín: 2B Galéria, Budapest, 1092, Ráday u. 47.

Megnyitó: Július 13. 18 óra

Megtekinthető: július 14. és augusztus 17. között, H–P, 14–18 óráig

A holokauszt ábrázolása, ábrázolhatósága mindig is érzékeny és sokat vitatott kérdése volt mind az irodalomnak, mind a képzőművészetnek. A szemtanúk nézőpontja, a látottak dokumentálása kulcsfontosságú a holokauszt megértéséhez, értelmezéséhez. Létezik egyfajta konszenzus arról, hogy a történetek hű dokumentálásának alkalmas eszköze és „bizonyítéka” csakis a fotó vagy a film lehet. Ez esetben milyen funkciót tölthet itt be a képzőművészet? Az egyéni asszociációk, a történetek egyéni vizuális nyelven való megfogalmazása, és végül maga a műélvezet összeegyeztethető-e a vézskorszak borzalmaival? A képregény műfaja, a játék vagy a humor alkalmas lehet-e a trauma feldolgozására, átadására?

A Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár gyűjteményében több olyan mű vagy album található, amelyek a koncentrációs táborok, a gettó vagy a munkaszolgálat mindennapjait örökítik meg.

Külön csoportot képviselnek azok a képek, amelyek dokumentarista szemlélettel, a szemtanúszerp fontosságának tudatában, mintegy tudósítóként vagy hírvivőként ábrázolják a lágerekben vagy a gettóban történt eseményeket.

Ezzel ellentétes felfogásúak azok a munkák, amelyek szubjektív – akár szimbolikus – módon közelítenek a témához.

A művek többségére jellemző, hogy sokszor a képi ábrázolásokhoz szervesen kapcsolódó, címként is értelmezhető feliratok jelennek meg rajtuk. Az írás nem csupán kíséri az ábrázolt témát: a kép és a szöveg egyidejű *olvasása* arra sarkallja a nézőt, hogy több síkon értelmezze a sokszor egymással ütköztetett képi és írásos tartalmat. A sok esetben gyerekrajzszerű, *feliratozott* művek szinte képregényes formában mesélik el, „játsszák újra”, dolgozzák fel a lágerekben történeteket. A holokauszt eseményeinek játékeszközökkel való „eljátszása” gyakran jellemzi a holokauszt-túlélők és az őket követő generációk művészetét (például: Zbigniew Libera *LEGO. Koncentrációs tábora*, Art Spiegelman *Maus* című képregénye). A trauma és a dráma helyett így az elbeszélésre és a narratívára helyeződik a hangsúly – a játék mint módszer eltávolít, helyettesít, megidéz, és közben talán a feldolgozás eszközévé, terápiává is válik.

A kiállításon bemutatott önéletrajzi ihletettséggű művek esetében a kép és az írás szerves egysége sajátosan személyes elbeszélésmódot eredményez. A tárlat az itt szereplő alkotók munkamódszerének közös vagy éppen eltérő gyökereit szeretné feltárni. A művek együttes kiállításával olyan kérdésekre keressük a választ, hogy vajon mit jelent szemtanúnak lenni, miért lehet fontos a narratív, képregényszerű ábrázolásmód, és hogyan segíti az emlékek mélyebb megértését a kép és az írás együttes használata.

A kiállító művészek listája:

Abádi Ervin

Adler Miklós

Barta Ernő
Bán Kiss Edit
Fekete Edit
Gedő Ilka
Gyenes Gitta
Jankai (Jankay) Tibor
Lakos Alfréd
Lukács Ágnes
Reichental Ferenc
Shraga Weil
Turán Hacker Maria
Vörös Géza

Farkas Zsófia
művészettörténész, kurátor
Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár